

УДК 74:378.1

Кісіль М.В.,

кандидат мистецтвознавства,
Харківська гуманітарно-педагогічна академія

**ДИЗАЙН-ОСВІТА В УНІВЕРСИТЕТІ МИСТЕЦТВ І ДИЗАЙНУ
BURG GIEBICHENSTEIN (м. ХАЛЛЕ, НІМЕЧЧИНА)
НА ПРИКЛАДІ ДИЗАЙНУ ОДЯГУ**

Анотація: В статті розглядаються особливості підготовки дизайнерів одягу в системі дизайн-освіти Німеччини. Особлива увага приділяється дослідженню міждисциплінарних зв'язків у професійно-орієнтованих дисциплінах, а також загальній методиці викладання фахових предметів.

Ключові слова: дизайн-освіта, дизайн одягу, методика, фахові дисципліни, Болонська система.

Постановка проблеми. Сучасна українська освіта перебуває на порозі кардинальних змін, покликаних новими суспільними перетвореннями в середині країни та інтеграційними процесами в європейський науково-навчальний простір. Динамічна зміна законодавчої бази та умов формування навчального процесу свідчать про поступовий перехід до нової якості освіти, орієнтованої на більш обільну навчальну структуру в умовах ширших автономних прав навчальних закладів. Це, в свою чергу, дає можливість швидше реагувати на потреби ринку праці та просувати, дійсно, авторські навчальні програми, які мають всі шанси стати орієнтиром у тій чи іншій галузі, забезпечуючи постійний потік абітурієнтів.

Однак цей процес є доволі тривалим у часі і ще натикається на супротив старої системи освіти, але ці складнощі є передбачуваними і їх можна перебороти. Бажана євроінтергація в освіті не може відбутися без залучення європейського досвіду, без вивчення проблем та здобутків західних колег. Задля долучення до освітнього простору Євросоюзу існує велика кількість програм обміну, стажувань та практик для викладачів в іноземних ВНЗ. Одними з найбільш розповсюджених є американська програма Fulbright, німецька програма обмінів DAAD та всесвітня програма «Erasmus Mundus». Остання програма діє майже по всьому світу і є дуже гнучкою в умовах

користування нею. Також велику роль відіграють історичні зв'язки з іноземними університетами (якщо вони є, то можна орієнтуватися на них). Автором було поєднано ці дві складові для того, щоб поїхати на стажування та ознайомитися зі специфікою підготовки дизайнерів одягу в системі німецької дизайн-освіти особисто.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження особливостей дизайн-освіти в різних країнах є цікавою та перспективною темою, до якої зверталися такі сучасні дослідники як О.В. Бойчук, В.Я. Даниленко та ін. [1, 2]. Однак конкретно специфіку підготовки дизайнерів одягу вітчизняними мистецтвознавцями розглянуто не було, що, безумовно, вказує на актуальність і необхідність подібного дослідження.

Формулювання цілей статті. Метою цієї публікації є ознайомлення вітчизняних колег в галузі дизайну одягу з досвідом організації начального процесу в університеті мистецтв і дизайну Burg Giebichenstein (м. Халле, Німеччина) для залучення кращого досвіду в українську дизайн-освіту та визначення основного результату підготовки дизайнерів в даному університеті.

Основна частина. Дослідження та публікація базуються на особистому досвіді автора під час проходження стажування на кафедрі дизайну одягу в період з 22.11.2013 по 09.12.2013, відвідування річної підсумкової виставки за 2013/2014 н.р. в період з 14.07.2014 по 21.07.2014. Фактологічний матеріал був зібраний під час відвідування занять, консультацій, особистих бесід з професорами, викладачами та студентами, частково статистичний матеріал було взято з офіційного сайту університету.

Кафедра дизайну одягу готує фахівців за двома кваліфікаційними рівнями та програмами «Modedesign» (бакалавр «Дизайн моди» — 4 роки) і «Conceptual Fashion Design» (магістр «Концептуальний дизайн моди» — 2 роки).

Базові (пропедевтичні) дисципліни є спільними для всіх спеціальностей — це «Колір. Світло. Простір», «Матеріал. Форма. Об'єкт», «Пластика. Природні студії», «Інтерактивне формоутворення», «Шриффт. Типографіка», «Рисунок».

Теоретичні дисципліни також є спільними для всіх спеціальностей — це «Історія дизайну, мистецтва і архітектури», «Психологія дизайну», «Теорія дизайну», «Філософія», «Естетика».

Професійно-орієнтовані дисципліни розділяються на основні та допоміжні. До основних належать «Антропологія», «Основи формоутворення», «Комплексне формоутворення (проект та конструювання)» «Портфоліо», «Проект бакалавра», «Випускна робота бакалавра». До допоміжних дисциплін належать «Анатомія», «Технології текстилю», «Основи конструювання одягу», «Теорія та історія моди», «Основи фотографії / Модне фото», «Технічний рисунок», «Документація і портфоліо», «Драпірування», «Вільний розпис тканин».

Програма підготовки бакалавра спрямована на отримання практичних навичок з розробки колекцій, їх виготовлення та презентацію. Практично всі спеціалізовані дисципліни направлені на досягнення цієї мети. Однак досягнення необхідного результату має власні особливості. Так, основною дисципліною є «Komplexes Gestalten» — «Комплексне формоутворення», яке складається з дисциплін «Проектування» та «Конструювання». Ця дисципліна має одну концепцію для всієї спеціальності та теми для окремих курсів, де кожен студент обирає власний напрямок та прочитання концепції. Наприклад, концепція осіннього семестру 2013/2014 н.р. — «Nobody's perfect», де темою для 2 курсу було обрано «Spleen», для 3 курсу — «Black is beautiful», а на 4-му курсі надихались творчістю Александра МакКвіна. Кожен студент мав власну мікротему в межах концепції та теми курсу. Такий підхід до проектування обумовлений необхідністю виховати у студентів комплексне концептуальне бачення теми.

Фінальний показ студентських робіт відбувається у відповідності до світових стандартів модної індустрії, концепція всього семестру є основним орієнтиром в режисурі показу. В цілому, фінальний показ колекцій кафедри «Modeschau» відбувається два рази на рік і є подією міського значення, адже збирає близько 1000-1300 глядачів щоразу. Звісно, така зацікавленість спільноти та увага до роботи кафедри є величезним стимулом для якісної роботи та прагнення дивувати глядачів, майбутніх споживачів продукції дизайну одягу.

Також, маючи таку суспільну підтримку, кафедра долучається до соціальних проектів міста. Наприклад, була розроблена концепція «Träume»

(«Мрії»), в основу якої були покладені мрії життя людей літнього віку. Кожен студент 4 курсу мав свою музу-модель, яка своєю мрією надихала на створення колекції. Враховуючи, що вік моделей варіювався з 70 до 85 років, проект вийшов дуже цікавим та несподіваним, а згодом приніс перемогу кафедрі на міському конкурсі соціальних проектів.

Над колекцією студент працює під керівництвом професорів кафедри, їх асистента, викладача-конструктора та інших викладачів допоміжних дисциплін. Міждисциплінарні зв'язки надзвичайно тісні, дружня атмосфера творчості об'єднує колег у досягненні результатів. Одними з найміцніших зв'язків є взаємодія з кафедрою дизайну текстилю. Кафедри не працюють над комплексними роботами, однак консультативно допомагають студентам у майстернях та мануфактурі, адже розробка авторського текстилю для колекції є однією з основних задач. Студент в процесі роботи багато матеріалу опрацьовує самостійно, а такої дисципліни як «Технологія виготовлення одягу» взагалі немає. Це пов'язано з переконанням, що, знаючи класичні методи обробки, студент не зможе запропонувати нове дизайнерське рішення і таким чином буде мислити шаблонно та стереотипно.

Ще однією яскравою рисою навчального процесу є демократичність взаємодії між викладачем та студентів. Можливо, це пов'язане також з тим, що заняття зі спецпредметів проходять у вигляді консультацій, бесід та дискусій. Головним гаслом педагога на кафедрі є «Студент не повинен боятися!», інакше ніякої нової ідеї він не зможе генерувати. При цьому зберігається шанобливе ставлення до викладачів.

Також на результат роботи впливає і організація робочого місця студента та всього матеріально-технічного забезпечення. Кожен курс під час навчання в університеті має власну аудиторію, де за кожним студентом закріплюється робоче місце. Організація предметно-просторового середовища аудиторії більше нагадує творчу майстерню, аніж навчальний кабінет, однак це позитивно впливає на роботу і студенти мають змогу постійно працювати над проектом в стінах навчального закладу. Також в таких аудиторіях є імпровізовані куточки для відпочинку та обіду, шафа з посудом, електрочайником, в деяких з мікрохвильовою піччю.

Такий підхід до організації навчання також впливає на комунікативні якості студента (практично постійне перебування в колективі, спільний робочий побут), конкурентоздатність (постійне спостереження за діяльністю та успіхами одногрупників), організованість та дисциплінованість (самостійна робота без нагляду викладача), творчі пошуки (умови для активізації натхнення) тощо. Щодо матеріально-технічного забезпечення, то воно базується на власних університетських майстернях (швейних та текстильних з усім обладнанням), лабораторіях та текстильній мануфактурі, яка є спільною власністю університету та міста.

Цікавою є практика забезпечення матеріалами студентів. Університет взаємодіє з великою кількістю підприємств, які часто виступають спонсорами і надають матеріали студентам безкоштовно (текстильні барвники, хімічні реагенти тощо). Також для майстерень, лабораторій та мануфактури закупаються необхідні матеріали та інструменти. Їх студенти купують за потребою під час навчання. Також слід зазначити, що у студентів Burg Giebichenstein відсутні літні навчальні практики, натомість літні місяці вони можуть присвятити стажуванню у дизайнера як асистенти. Така практика є доволі розповсюдженою і вітається кафедрою, оскільки студентом отримуються реальні практичні навички в дизайнерській фірмі.

Висновки. В результаті знайомства з освітнім процесом в університеті мистецтв та дизайну Burg Giebichenstein (м. Халле, Німеччина) на прикладі дизайну одягу було з'ясовано основні риси та особливості організації навчального процесу. Основним результатом підготовки дизайнерів є їх практична реалізація під час навчання шляхом виготовлення та презентації власних колекцій, що після завершення навчання дозволяє їм або працювати над власним брендом, або бути дизайнером для будь-якого світового бренду одягу.

Перспективи подальших досліджень. Сучасна дизайн-освіта розвивається надзвичайно стрімко. Нові форми навчання, міжвузівські комунікації сприяють інтенсивному інформаційному обміну як між викладачами, так і студентами. Для вітчизняної дизайнерської освіти найкращою інтеграцією в європейський освітній простір буде постійна

взаємодія з різними дизайнерськими школами, стажування та програми обміну. Це той перспективний напрямок не лише наукових досліджень, але й суттєвого вдосконалення навчального процесу та віднайдення власного ідентифікаційного маркера національної дизайнерської освіти.

Література

1. *Бойчук А. В.* Особенности концепций формообразования в дизайнерских школах Германской демократической республики: автореф. дис. на соискание научной степени канд. искусствоведения: 17.00.06 «Техническая эстетика» / А.В. Бойчук А.В. – М., 1987. – 18 с.
2. *Даниленко В.Я.* Дизайн України у світовому контексті художньо-проектної культури: [монографія] / В.Я. Даниленко. – Харків: ХДАДМ, 2005. – 244 с.
3. Офіційний сайт університету мистецтв та дизайну Burg Giebichenstein. [Електронний ресурс] — Режим доступу: <http://www.burg-halle.de/hochschule.html> /. – дата доступу: 10.01.2015. – заголовок з екрану.

Анотація

Кисиль М.В. Дизайн-образование в университете искусств и дизайна Burg Giebichenstein (г. Халле, Германия) на примере дизайна одежды. В статье рассматриваются особенности подготовки дизайнеров одежды в системе дизайн-образования Германии. Особенное внимание уделяется исследованию междисциплинарных связей в профессионально-ориентированных дисциплинах, а также общей методике преподавания специализированных предметов.

Ключевые слова: дизайн-образование, дизайн одежды, методика, специальные дисциплины, Болонская система.

Abstract

Kisil M.W. Design-Education in university of arts and design Burg Giebichenstein (Halle, Germany) at example fashion design. In the article the peculiarities of the system fashion designers at design education in Germany. The especially attention is given to research in interdisciplinary connections professionally oriented discipline, and the general methodic to special subject.

Keywords: design-education, fashion design, methodic, special discipline, Bologna system.